

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Koparjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnštva št. 228

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Pisma iz Italije.

3. Pri predstraži.

Lombardija, 8. avgusta.

Nocoj sem videl ogenj mladih.

Čez cesto mi je zaklical prijatelj: »Zvečer ob sedmih v kavarni! Peljem te k »Skupini predstraži«. — Lepo. Tako sem prišel na sestanek kršćanske proletarske mladine. Kakih trideset mladih delavcev, par študentov in madih inteligentov sem našel tam v ognjevitem glasnem razgovoru. Med njimi kroži tednik »Il Pensiero popolare« (Ljudska misel), neodvisno glasilo levega krila ljudske stranke; izhaja v Turinu, urednik mu je mladi I. Mario Saccho; to ime velja zapomniti si.

Mlad delavec — menda je kovinar — poroča o agitaciji za to glasilo mladih, ki živi »iz žrtev, dela in uboštva delavcev in njih prijateljev«. Nato je naprosil enega izmed tovaršev, da pove svoje misli »O duhu predstraži«. Napisal jih bom, saj je resnica ena ne glede na kraj.

V svojem genialnem delu »Storia del Cristo« je zapisal Giovanni Papini, da se čiste roke Kristusove, ki se niso strašile, dotikati se blata, gnilega mesa gobavih in mrtvih in pokvarjenega telesa Judejevega, niso hotele nikoli dotakniti novca, tako so niso hoteli »te kovinaste plošče, ki niso bili zoprne« — »menda je kovinar — malo stvari je bolj nasprotnih duhu evangelija, kot pa pohlepnost in skopost. Kršćanska proletarska mladina zaničuje zlato, ona hoče biti svobodna straža idej, notranje osvobodjena od demona zlata. Poklicana je, da neprestano pobija »affarizem« (dobičkarstvo), da iztrebi vse one, ki ne mislijo na nič drugega, kot da kupijo lire; vse drugo je podvrženo temu poslednjemu cilju. Ni mogoče služiti obenem Bogu in Mamoni. Če gotove takomenevane zadruge, še večji del pa banke in gotove poljedelske federacije ne ostanejo več zveste kršćanskim idejam svojih ustanoviteljev, če ne služijo več revnemu ljudstvu, ampak postanejo spekulativne prodajalne in včasih celo izkoriščevalnice — tedaj mora ostati Predstraža in se boriti proti združenemu kapitalizmu, ki je toliko bolj ogaben, ker onečašča visoko misel združne vzajemnosti. Jasno je, da si nakopljemo smrtno sovraštvo onih, ki kupujejo z našimi ideali. Toda mi imamo voliti med visoko idejo notranje svobode in med denarjem, — med veliko množico razdedinjenih in trpečih in med nekaterimi bogataši, — med Kristom in med Mamonom. Volili smo — predstraža proletarskega idealizma.

Morda že dolgo ni bilo časa, v katerem bi bilo človeštvo bolj razdrobljeno, po liberalizmu razcepljeno, kot je danes. Duhu sebičnosti, ki razkrajja družabno enoto, v kosce, zoperstavljamo duha bratstva, duha velike ljubezni, velikih žrtev, velike prizanesljivosti. Tega duha se učimo v naših skupinah, širimo ga z našimi idejami v tiskarnah, šolah, na ulici. Je to duh samozataje; z njim se napolnijo oni, ki delajo za naše ideale in vedo, da bodo zaničevani, tepeni, psovani od lastnih ljudi. To je Predstraža: Zajednica bratov v duhu, revnih viteзов dela.

Revni smo, a smo bojevniki. Če dvigamo visoko svetli prapor kršćanskega proletariata, kličemo na borbo in ne prosimo milosti. Neustrašena in napadalna vera, da bodo naše svete ideje prodrle, mora napolniti srca vseh. Znali jih bomo braniti, s svojim umom, s svojo organizacijo in tudi s svojimi trupli. Hočemo dvigniti industrijski proletarijat na stopnjo avtonomnega, svobodnega stanu! In iz celotnega proletariata, to je iz vseh delavnih stanov hočemo oblikovati ljudstvo, novo človeštvo, ki bo poznalo trojno postavo: Ljubezni, pravice in dela.

Duh uboštva, bratstva in borbe — to je naše oržje v boju za socialno osvobodjenje delavnega ljudstva, to je duh Predstraži! —

Govornik se je razvnel, sugestivna zavest, da govori iz duše, se je zrcalila na njegovem obrazu. Cel vihar odobravanja je dvignila ta bojevita četa, ko je končal. V razgovoru je potem eden navzočih vprašal, kako naj kršćanski proletarijat svoje ideje uvede v vrste »Partito Popolare«. Govorili so o pripravah za tretji kongres stranke, o reformi strankinega

štata, o neodvisnosti strokovne organizacije, o organizaciji kmetijskih delavcev v bližnji okolici...

Se dolgo sem potem mislil na to falan-go idealnih mladeničev in moč in mislil

sem na vas doma, bratje v rudnikih in fabrikah. Kako vam je? — Ali je zraka in solnca dovolj? ...

Sincerus.

Kralj Peter na mrtvaškem odru.

Belgrad, 19. avgusta. Eden od najtužnejših napisov na venci za pokojnega kralja je tale: »Svojemu nepričakanemu kralju — Istra, Trst, Gorica«. Tudi Zadarni so položili venec z napisom »Svojemu kralju — še neosvobojeni Zadar«. Danes in včeraj stojijo ves dan množice naroda pred cerkvenimi vrati, da pridejo na vrsto in se poklonijo mrtvemu kralju. Akoravno

se ljudstvo v cerkvi ne zadržuje, temveč takoj odhaja, je vendar število obiskovalcev tako veliko, da je prostor in ulica pred cerkvijo vedno polna. — Sklepa se, da se bo več desetstisoč ljudi udeležilo pogreba kralja Petra.

Belgrad, 19. avgusta. Na dan pogreba, 22. t. m. bodo v prestolnici in v vsej državi zatvorjeni ves dan vsi obrati.

Seja skupščine.

Belgrad, 19. avgusta. Danes popoldne je dospel iz Novega predsednik narodne skupščine dr. Ribar. Takoj je sklical za jutri, soboto dopoldne ob 9.30 konferenco skupščine, na kateri se bodo določile razne modalitete glede smrti kralja, ki spada jo v kompetenco skupščine. Za jutri, soboto popoldne ob 17. je sklicana seja narodne skupščine, na kateri bo dr. Ribar objavil kraljevo smrt in imel govor.

Belgrad, 20. avgusta. (Izv.) Danes popoldne ob 5. uri se sestane skupščina, ki jo bo otvoril dr. Ribar z govorom na pokojnega kralja, na kar se bo utrdilo zgodovinsko ime kralja Petra, ki bo: Kralj Peter, Osvoboditelj Srbov, Hrvatov in Slovencev. Za tem bo razprava o prisegi Aleksandra. Večina poslancev je mnenja, da ne gre pošiljati kako parlamentarno zastopstvo v Pariz, temveč se mora počakati, da se kralj Aleksander vrne.

Izpraznitvo Pečuha.

Delavci zapuščajo rudnike.

Belgrad, 20. avgusta. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o evakuaciji Pečuha. Naš delegat v zavezniški komisiji je referiral o stališču, ki ga je komisija v tem vprašanju zavzela. Poročal je o napredovanju evakuacije in dejal, da je ljudstvo vsled odhoda naših oblasti zelo vznemirjeno.

Pečuh, 20. avgusta. (Izv.) Naša vlada je pri vrhovnem svetu zaprosila za odgoditev evakuacije. To pa je bilo odbito in komisija je odredila takojšnjo evakuacijo. Prebivalstvo je vsled tega zelo razburjeno,

ker se opravičeno boji strahovlade mažarskih čet. Delavci v rudnikih se pripravljajo, da opuste delo v rudnikih in nameravajo tekom današnjega dne odpotovati. Vsled tega se bo v rudnikih moralo prenehati z obratovanjem.

Pečuh, 20. avgusta. (Izv.) Zastopniki republikanskega sveta so včeraj obiskali zastopnike tujih držav in jim obrazložili svoje stališče. Angleški zastopnik jih sploh ni hotel sprejeti, češ da za to nima pooblastila svoje vlade.

Irsko vprašanje.

London, 19. avgusta. V spodnji zbornici je ministrski predsednik Lloyd George izjavil, da je vlada ponudila Irski razne koncesije, da bi se dosegel mir. Ako se doseže sporazum, bo vlada predložila parlamentu posebne predloge. Ako bi pa Irski vse to odklonila, tedaj se more to smatrati kot izzivanje ugleda krone in enotnosti britanske države. Vladi bi mo-

rala potem podvzeti potrebne korake, toda prej se bo obrnila do parlamenta. — Nato se je vnela debata, katere se je udeležilo več govornikov, ki pa ni dovela do nikake odločitve. — Spodnja zbornica je potem sprejela predlog, naj se parlament odgodi do 18. oktobra, in sicer pod pogoji, ki jih je predlagal Lloyd George.

Nova zmaga trboveljske izkoriščevalske družbe.

Vest, da je belgrajska vlada dovolila trboveljski premožopkopni družbi novo zvišanje cen premoga, se potrjuje. Čas je bil dobro izbran: zima se bliža, vsak se bo moral preskrbeti s premožem kakor bo vedel in znal. Sedaj treba pritiskati na konsumenta in izprežati iz njega zadnji vinar. Morda je pa družbi pretel ob dosedanjih cenah polom in je postalo zvišanje cen neobhodno potrebno? O tem naj govore ta-le suha dejstva:

Ko je hotela trboveljska družba že pred pol letom zvišati cene premoga, je vlada sklicala komisijo strokovnjakov — v katero proti pričakovanju niso poklicali ne zastopnikov delavstva ne konsumentov — ki je imela nalogo, natančno dognati višino proizvodnih stroškov in potem presoditi, da-li je zvišanje cen premoga opravičeno ali ne. Ta komisija je temeljem družbenih knjig dognala, da je družba na umeten način izkazovala višje stroške, nego so bili v resnici. Ona je namreč pri plačilih, ki jih je imela v Avstriji, zaračunavala avstrijske krone v razmerju 1 : 1.5, v resnici je bila pa vsaka jugoslovanska krona vredna 4 avstrijske krone in je bil tečaj 1 : 4. Družba je torej vsak svoj izdelek za material, kupljen v Avstriji, malone trikrat pomnožila! Razen tega je družba računala stroške za investicije t. j. za nove zgradbe in nove naprave pri novih premožovnikih med proizvodne stroške, kar

ni nikjer na svetu. Saj predstavljajo te zgradbe in naprave trajno vrednost in premoženje družbe ter se stroški zanje tekom let polagoma izplačujejo, amortizirajo. Trboveljska družba je v imenu tih stroškov že svojčas podražila vsako tono premoga za 120 K in tako izprežala iz konsumentov tekom enega leta popolnoma po krivici 120 milijonov kron in jih kratkoma lo spravila v svoj globoki nenasični žep.

Vsa ta gorostasna dejstva je strokovna komisija neizpodbitno dognala in jih je končno trboveljska družba sama priznala. Komisija je prišla do zaključka, da je družba že do tedaj prodajala premog znatno predrago in izrekla, da mora družba cene premoga znižati. Od tedaj je poteklo pet mesecev. Izkoriščevalska trboveljska družba je v tem času preložila težišče svojega »delovanja« v Belgrad. Neki belgrajski list je tedaj poročal, da velika kapitalistična podjetja vzdržujejo v Belgradu svoja »tajništva« zgolj v to svrhu, da dobe osebne zveze po raznih merodajnih uradih in izvožajo uradnike, ki so dostopni gotovim poklonom... Ali je to res ali ne, vedo Belgrajčani. Za nas je pa suho dejstvo to, da trboveljska družba po petih mesecih cen premoga ne le ni znižala, ampak jih je s polnim vladnim dovoljenjem znova znatno zvišala. Istotako ima družba svoj sedež še vedno na Dunaju in tudi v Ljubljani ni začela graditi hiše za svoje nastavnice. Ona na vse ukaze naše pokrajinske vlade enostavno žvižga!

Kar počne trboveljska izkoriščevalska družba je škandal, ki smrdi do neba. Tu, tu je država v nevarnosti — ven z obznanom proti trboveljskim krvosom!

Politični dogodki.

— Nova velika spekulacija na račun države. V tiru je nova velika spekulacija, ki jo vodijo demokrati in radikalni spekulantski krogi, a katere račun naj bi plačala država, to se pravi ljudstvo. Snuje se neka francoska finančna družba, ki naj bi dobila v roko monopol za izdelovanje orožja v Jugoslaviji. Demokrati in pariski listi so te dni prinesli kratke novice, da je vlada stvari naklonjena in da bo družba po vsej priliki dobila koncesijo. Širši javnosti o tej tajinstveni družbi ni bilo ničesar znanega, dokler ni nekoliko razgrnila zavese »Republika«. Tu je dr. Ikončić razkril pogoje, ki jih dotični konzorcij, ki se imenuje »Omnium Serbe«, stavi naši državi. Ti pogoji so: Država mora odkupiti nad polovico akcij, kar bi zneslo 14 milijonov frankov ali 50 milijonov dinarjev; država mora dati brezplačno zemljišče za tovarno in ga zvezati z najbližjo glavno železniško progo; dati mora konzorciju pravico za brezplačno izkoriščanje naravnih sil (voda itd.); država mora zagotoviti svoboden, carine in vsakega carinskega pregleda prost uvoz potrebnih iz inozemstva; na železnicah ima konzorcij 50 odstotkov popusta za prevažanje blaga; konzorciju ostane svobodno, da vse svoje pridobljene pravice prenese na kao drugo francosko podjetje. — Ob teh pogojih vprašuje »Slobodna Tribuna«: »Kdo jamči, da tistih 14 milijonov frankov ne bo edini kapital tega tajinstvenega konzorcija, ki bo potem dobljene koncesije prodal drugim spekulantom? Kdo jamči, da tiste koncesije za uvoz in prevoz ne bodo privilegij za tihotapstvo na veliko? Ako je ta projekt v državnem interesu, zakaj se vsa stvar ne predloži javnosti, da se spoznajo pogoji in udeležniki? In končno, kdo sme dati koncesijo tolikoga pomena brez znanja in dovoljenja parlamenta?« — Končno naj še dodamo, da stoji za to stvar Pašićev sin Rado, bivši minister Velizar Janković, poslanec pop Janjić in drugi ter končno »Bela roka«. Radi tega načrta sta odstopila vojni minister Hadžić in načelnik artiljerijsko-tehničnega oddelka polkovnik Stojević, ki sta mu bila nasprotna.

+ Cerkevno agrarno vprašanje v Jugoslaviji. Ministrstvo za vere je sestavilo posebno komisijo, ki bo proučevala agrarno vprašanje z ozirom na cerkevno premoženje.

+ Proglas zemljeradnikov na narod. Narodni poslanci zemljeradniške stranke so svojim volilem izdali obširen proglas. V uvodu proglasa je govor o zadržanju stranke v ustavotvorni skupščini. Proglas se deli na dva dela: na kritiko ustave in na kritiko vladnega dela. V kritiki ustave govori o položaju države, o trgovini, industriji, denarju, prometu itd., v drugem delu pa se kritizira delo vlade glede dragnje, kurza dinarja, agrarne reforme itd. Podpisani so zemljeradniški poslanci.

+ Sodba francoskega lista o naši ustavi. »Journal des Debats« z dne 17. avgusta t. l. prinaša dr. Mitkovičev članek o naši ustavi. Članek smatra ustavo za dobro in meni, da smemo zaenkrat biti z njo zadovoljni. O njenih slabih straneh pravi doslovno: »V celoti je ta ustava manj demokratična nego sta bili prejšnji ustavi srbskega kraljevstva iz leta 1889 in 1903. Privilegije krone so preširoke, centralizem je preveč izražen, svoboda tiska omejena, kontrola parlamenta nad vlado nezadostna, odgovornost ministrov iluzorična.« Članek naglašja, da s ustavo Hrvati in Slovenci niso zadovoljni in da se je pri ustvarjanju ustave videlo, da manjka naši državi dalekovidnih državnikov. Med vlado in ljudstvom ne vlada zaupanje. Dr. Mitkovič opominja vlado, naj ustavi režim nepotizma in protekcije. Njegova sodba je tem več vredna, ker ni nasproten sedanji večini in upa, da prinese bližnja bodočnost evolucijo v smislu ljudskih želj in potreb. — Kot se vidi, se v inozemstvu ustava radikalno-demokratske stranke presoja veliko bolj trezno in kritično, kot bi nam to radi natvezli demokratiški listi.

+ Povišanje davkov v Nemčiji. Iz Berlina poročajo: Večina davčnih predlog, ki se pripravljajo, da jih sprejme parlament, je objavljena tudi v besedilu. Po teh predlogih se bodo prejemki v državnem proračunu za leto 1922, povečali za približno 1.4 milijarde papirnatih mark. K temu znesku

pridejo še dohodki iz povišanega davka na sladkor in iz monopola na žganje, ki bodo znašali okroglo dve milijardi. Zvišanje davka na tobak bo vrglo 900 milijonov. Povišanje carine na kavo, čaj, kakao, začimbe in južno sadje je proračunjeno na 46,4, po višek ostalih carin pa na približno 15 milijonov zlatih mark. Zvišani davki na premožnosti bodo povečali dohodke za 4,3 milijarde papirnatih mark. Davki na poslovni promet se v splošnem podvojijo, iz povišanja na 3% pričakujejo za dve milijardi več dohodkov, k čemer pride še pol milijarde iz davka na razkošje.

— Kerjenski pri Briandu. Te dni je obiskal Kerjenski francoskega ministrskega predsednika s prošnjo za podporo iz gladovanjem krajem Rusije. Briand mu je obljubil, da bo to zadevo spravil pred vrhovni svet. O tej priliki pravi »Echo de Paris« o Kerjenskem: »Človek, ki je bolj kot drugi odgovoren za uničenje Rusije smatra, da je sam najbolj pozvan, da ji nudi pomoč. Pripravljen je, da zopet stopi na politično polje in da stoji na čelu nove vlade.«

— Finančna reforma v sovjetski Rusiji. Iz Moskve poročajo: Finančna kriza je nastala, ker ni država imela nobenih dohodkov. Vsled tega bodo odnehali od principa proste uporabe vseh državnih naprav in upeljali zopet železniške, poštne in brzojavne tarife kakor direktne davke. Po sklepu moskovskega sovjeta stane sedaj n. pr. voznja od ene postaje do druge 2000 rubjev. Najprej bodo obdavčili industrijo, vsled česar bodo predvsem prizadeti spekulant. 9. septembra se sestane v Moskvi kongres finančnikov, ki bo reguliral denarno kroženje.

Dnevni dogodki.

— Dramatična šola v Mariboru. Dne 1. septembra t. l. se bo po sklepu ministrstva za prosveto otvorila v Mariboru dramatična šola.

— Konec štrajka stavbnih delavcev v Zagrebu. Kakor poročajo zagrebški listi, se je te dni končal štrajk stavbnih delavcev, ki je trajal več tednov. Konec štrajka je podvil poverjenik za socialno politiko, ki je posredoval med strankama. Uspeh štrajka je ta, da se dosedanja kolektivna pogodba podaljša za nedoločen čas, a delavci so se pozvali, da takoj zopet gredo na delo.

— Protihotapstvu. Finančno ministrstvo je v sporazumu z vojnimi ministrstvom storilo najenergičnejše korake za pobijanje tihotapstva na državnih mejah in Jadranskem morju.

— Žrtve kokaina v Trstu. V Trstu se silno širi zloraba kokaina. Vsak dan se dogajajo slučaj, da morajo klicati na pomoč rešilno postajo, da spravi na varno besneče kokainomane obojega spola.

— Cene živil v Trstu. Konzorcij za prehrano v Trstu in ozemlju prodaja živila po naslednjih cenah: testenine navadne po 2,8 lire kilogram, boljše 3,20 lire kilogram, riž 1,80 lire kg, sladkor 6,20 lire kg, koruza moka 1,25 lire kg.

— Brezposelnost v Genovi. V Genovi je tačas nad 24.000 brezposelnih; od teh je nad poldrugi tisoč žensk.

— Nova železniška proga Trst-Reka. »Era Nuova« poroča, da izdelujejo državni inženirji načrt za novo železniško

progo med Trstom in Reko. Nova proga bo mnogo krajša nego ona preko Št. Petra in bo tekla po Rižanski, Bračanski in Butonški dolini, nato mimo Novakov pri Pazinu in Cerovelj, odtod pod Boljunom preko Čepiške doline, potem po 6 km dolgem predoru na kvarnersko obal, kjer se zveže z dosedanjim resko progo na postaji Matulje—Opatija.

— Odpadli duhovniki — učitelji. Češkoslovaško naučno ministrstvo je odredilo, da morejo iz cerkve izstopivši duhovniki pod gotovimi pogoji postati učitelji na ljudskih šolah.

— Katoliški shod v Litomerich. Od 13. do 15. t. m. se je vršil katoliški shod za litomeriško nemško školijo. Prišli so gostje iz Nemčije in Avstrije. Slavnostni sprejeto se je vršil ob močni orožniški straži, vdeležilo se ga je 12.000 oseb. Vsega se je udeležilo shoda 16.000 ljudi. Sprejeli so resolucije za verski šolski pouk in proti ločitvi cerkve od države.

— Cesarski železdec. Nemški socialnodemokratski pisatelj Kurt Heinig, ki je uradnik na pruskem finančnem ministrstvu je izdal stvarno knjigo o Hohenzollerncih. Tu navaja med drugim, kako je cesar Viljem II. za časa vojne uredil svojo prehrano. V starem berlinskem dvorcu so bila skladišča za vsa mogoča živila. V času, ko so v Nemčiji vsled pomanjkanja hirali in umirali rodovi, je bilo za Viljema in njegovo družino nakopičenih sila živil. Pšenične moke je bilo toliko, da ni bilo več prostora po shrambah, ampak so jo po 80 cm visoko nasuli po praznih sobah. Podobne množine je bilo tudi vseh drugih živil in pijač. Med glavnim stanom in Berlinom so bili neprestano na poti kurirji z živili za cesarja. Da — Viljem si je dal celo vsak dan donati iz Berlina sodec vode, ker mu drugače čaj ni šel v slast. Ko so ob prevratu meseca novembra 1918 zasedli Berlin revolucionarni mornarji, so debelo gledali, ko so našli na dvoru tolike zaloge živil. Lahko si je misliti, kako je to podžgalo njihovo razpoloženje. Nato so se mornarji dva meseca hranili iz teh zalog, a ob njihovem odhodu je vendar še ostalo: 20.600 kg pšenične moke, 4150 kg ržene moke, 1125 kg graha, 1350 kg zdroba, 225 kg testenin, 225 kg riža, 3132 kg sladkorja, 248 kg čaja, 11.705 kg zelenjadnih konzerv, 2830 kg sadnih konzerv, 270 kg mesnih konzerv, 1305 steklenih smetane itd., itd. Vse to je mestna oblast razdelila med berlinske bolnišnice in lazarete. Ostalo je pa še mnogo živil, za katere navadni zemljani nimajo porabe, namreč: ogromne množine gomolj (Trüffeln), 25 kozarcev petelinjih grebenov, 500 kozarcev grenčice itd. Vse to je mestna oblast vrnila dvorni upravi. Ob takih zalogah je Viljem lahko bil bojevit in neizprosen in je lahko navduševal za to, da se »vzdrži« do konca.

— Schönerer umrl. Na svojem posestvu na Severnem Češkem je te dni umrl znani nepomirljivi velenec Georg Schönerer, bivši državni poslanec v avstrijskem državnem zboru.

— Hitro je zopet kradla Katarina Žavbi, ki je bila že večkrat kaznovana. Dne 9. avgusta letos je prišla Žavbjeva s odgonskim listom ljubljanskega policijskega ravnateljstva v svojo domovinsko občino Zagorje, toda 8. avgusta je že okradla posestnika Vinkota Vidmajerja. Žavbjevo so orožniki zaprli.

— Dve kolesi ukradeni sta bili v Dolu in sicer eno Francu Blejcu, drugo pa Filipu Marinsku. Ko je pa neki voznik vozil tri kolesa na vozu, so orožniki voznika ustavili in mu zaplenili vsa tri kolesa, ker je bilo med njimi tudi Blejcu ukradeno kolo.

— Nasilnež. Janez Zupan iz Sv. Katarine pri Trzinu je nasilen hudodelec. Letos na binkoštno nedeljo je v gostilni Jerneja Kavčiča v Medvodah ponujal gostilničarju srajco in zahteval čezmerno ceno. Ker je 67 letni mož nakup odklonil, je pričel razbijati in groziti. Prišli so orožniki, ki so ga aretirali. Med sodnijsko preiskavo se je ugotovilo, da je v Kranju ogoljufal Ivana Šipica za 40 kron, v Naklem je izvalil postajenačelniku 1600 kron vredno kolo, dalje je izvalil 2000 kron vredno kolo Gregorju Umiku, ogoljufal je v Kranju Marijo Pesjakovo in Elizabeto Smrekarjevo za 600, Anton Terdana pa za 1800 kron. Dež. sodišče v Ljubljani je obsodilo Zupanca na 1 leto težke ječe.

— Ker je preveč znal. Tone Bečaj, podomači Zimanov, je pil letos 25. julija v Kovačevi gostilni v Starem trgu. Gospod Kovač je Bečaja opozoril na policijsko uro in zahteval od njega, naj plača, kar je zapil. Bečaj se pa ni zmenil za to in je pričel kričati nad navzočimi: »Vi še ne veste, kaj jaz znam in kaj bo še iz Starega trga!« Vsled požara v Danah še vsi prestrašeni ljudje so se bali, da bi neznan jim Bečaj res kaj ne naredil in ko je odšel iz gostilne, mu je sledil Mavrus Zalar, da bi ga bil izročil orožnikom. Bečaj je pa Zalarja napadel in ga davil in suval. Tržani so Zalarja iztrgali iz Bečajevih rok in ga izročili orožnikom. Ko ga je zaslišaval orožnik Zemljak, je Bečaj kričal nad njim: »No pa daj, pr.... smrkovec, le piši; kakšno veselje imate z menoj! Zdej vem, kakšni ste štajerci, ste vsi h....« Psoval ga je še z bikom, smrkovcem itd. Deželno sodišče je obsodilo Bečana v 3 mesece težke ječe.

— Svilo za sita in papir za soboslikarske šablone ima Urad za pospeševanje obrti v zalogi, kar bo razdelil med zainteresente. Svila za sita je debelejši št. 7 in je 102 cm široka.

— Cement za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti lahko preskrbi obrtnikom trboveljski cement. Stavbeniki, zidarji in izdelovalci cementne opeke naj prijavijo svoje potrebe na naslov urada, Dunajska cesta 22 do 1. septembra t. l.

— Izgubljeno. Dne 18. avgusta dopoldne od 11. do pol 1. ure popoldne sta se izgubila na glavni cesti od Brezje skozi Radovljico, Lesce, Bled do hotela Petrana dva pleta, eden črn volnen, pleten, drugi pa svilen, črn. Pošten najditelj se prosi, da odda oba pri gosp. Iv. Bole, organistu na Brezjah.

Ljubljanski dogodki.

lj Žalni obredi za pokojnim kraljem. V tukajšnji stolnici sv. Nikolaja se vrše na dan pogreba Nj. Vel. kralja Petra I. v ponedeljek dne 22. avgusta 1921 ob desetih svečani cerkveni obredi.

lj Črnomurmo zastavo je razobesila v Krakovski ulici neka stranka. Policija je zastavo precej odstranila. Nabralo se je veliko ljudi, ki so burno demonstrirali. Stranka, neka starejša žena, je mirila ljudi, češ da ne ve, da so črnomurmo zastave prepovedane. Najbrže niti ne ve, da živi v Jugoslaviji.

lj Ponarejeni ameriški čeki. Dne 20. maja 1921 se je zglasila v nekem denarnem zavodu v Celju ženska, kmetsko oblečena, stara okoli 35 let ter prezentirala ček št. 8762 The Union Trust Company First Office Cleveland (Ohio) Chase Nationalbank New-York, kateri se je glasil na ime Marija Lesnig, Dramlje, per 850 dolarjev. Ta ček se je ženski izplačal z zneskom 81.250 kron. Dne 21. maja 1921 se je po opisu enaka ženska zglasila v neki ljubljanski banki ter predložila enak ček, glaseč se na Alojzija Jeran, Loški potok za 858 dolarjev, ki se ji je izplačal z zneskom 89.670 kron. Dne 11. avgusta 1921 se je zopet ta ženska zglasila v neki drugi ljubljanski banki z enakim čekom za 935 dolarjev ter se ji je zanj izplačalo 140.250 kron. Kakor se je doslej zvedelo je bil v neki banki v Mariboru po moškem in ženski predložen, ravno ta dan enak ček za okoli 1000 dolarjev ter izplačan.

lj Ljubljanski trg. Cene govejemu mesu od 22 do 34 K 1 kg po kvaliteti. Pričakovati je, da se bodo cene posebno za meso II. vrste še znižale. Prvorstni voli se kupujejo zopet za izvoz in se drago plačujejo. Italijanske trdke nakupujejo direktno po kranjskih sejnih prvorstno kladno živino. Na živinskih trgih posameznih kronovin vladajo velike nestalnosti glede cen. Cene slabejšemu blagu so izredno padle, za dobre vole se padanje zadržuje z izvozom. Mestno tržno nadzorstvo prosi za pismene informacije o nakupu živine od strani mesarjev v ljubljanskem nakupovalnem področju. Telečje meso 18 do 22 K. Svinjskega mesa in slanice primanjkuje; slanina 46 do 50 K, mast 55 K. Cena prašičem se je vsled dražnje krzave dvignila. — Glede zelenjave in drugih poljskih pridelkov je letošnja suša napravila mnogo zmešave. Splošno se pa lahko še vedno trdi, da se vpliv suše pretrava in da energične zahteve od vseh strani po zvišanju cen niso utemeljene v tako visoki meri. Fižol v stroju 1 kg 10 K, luščan 10 do 12 K, čebula 5 do 6 K, krompir 3 K, zelje, glava 6 do 12 K, po velikosti. — Izgleda, da bo dežlja letos primanjkovalo. Paradizniki 15 K 1 kg, solata, glava 1 do 3 K po velikosti, kumare 5 K 1 kg, jabolka 8 do 12 K, hruške 12 do 16 K 1 kg, grozdje 32 K, surovo maslo 88 K 1 kg, čajno maslo 120 K 1 kg. — masla primanjkuje. 1 par piščancev 50 do 60 K, pitana gos 150 K, jaje 240 K. — Glede preskrbe Ljubljane z mlekom je nastopila resna kriza. Zastopniki kmetov ljubljanske okolice so vložili na mestni magistrat vlogo, v kateri zahtevajo brezposojno zvišanje mlečnih cen na 8 K liter ter utemeljujejo zvišanje s silno naraslo dražnjo in velikim pomanjkanjem krmil ter opozarjajo, da v nasprotnem slučaju kmet ne bo pošiljal mleka v mesto, ker ga bo doma lahko za boljšo ceno vnovčil. Pogajanja od strani mestnega magistrata z organizacijo kmetov ljubljanske okolice niso prinesla nobenih uspehov, ker vztrajajo kmetje trdovratno na svoji zahtevi, ki jo označujejo kot minimalno. Ker dosedani način mlečne aprovizacije mleko močno podražuje in omogoča pretvarjanje mleka v velikem stilu od strani prekupcev na stroške kmetov kot konsumenta, so razmere dozorele v taki meri, da je v Ljubljani nujno potrebna ustanovitev mlekarstva, ki bo pobiral mleko pri kmetu samem, plačeval po tošci in dostavljal konsumentu pasteurizirano polnomladno mleko. Pričakovati je, da bo v najkrajšem času to delo dovršeno.

Naša društva.

d Na Rožniku ima v ponedeljek zjutraj ob 6. uri sveto mašo Prosveta za stolno župnijo in šolski okraj. Vabljeni so vsi člani in prijatelji.

d Slovesna sv. maša zadušnica za pok. J. Pišom bo v ponedeljek ob 7. uri zjutraj v jezuitski kapeli. Tovariši se naprošajo, da pristopijo v čim večjem številu h mizi Gospodovi v omenjeni namen. — Vsi pevci naj se udeležijo danes ob 5. uri popoldne skušnje v Akademskem domu.

Odgovorni urednik Anton Marinc. Izdaja konzorcij »Novega časa«. Tiska jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Poštni ček. rač. št. 11.323. Telefon št. 54.

Marjin trg št. 3.

R. Z. Z. O. Z. v LJUBLJANI.

Sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po hranilne vloge se izplačujejo brez odpovedi. — Hranilne vloge z odpovednim rokom se obrestujejo po dogovoru.

Denarni promet v lanskem letu: 128.000.000 kron.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Jugoslovanski kreditni zavod

Podružnica v MURSKI SOBOTI in DOLNJI LENDAVI.

4 1/2 %

Čistih brez odbitka. Izvenljubljanski vlagatelji dobe poštne položnice. Izdaja čeke, nakaznice in akreditivne na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poročstvo, vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Jamstvena glavica 2 in pol milijona kron.

Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Vplačana delniška glavica K 30.000.000.

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567. Ček. račun 12.205.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.

LJUBLJANA, KREKOV TRG 10, nasproti „MESTNEMU DOMU“.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/I (začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SOMBOR, SPLIT.

Ekspozitura: BLED. — Interesna skupnost z Vseopčo Zantlijsko banko Zagreb in njeno podružnico v Karlovcu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.